

12.12.2024

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelma

Koontimuistio digitalisoitavien liiketoimintatapahtumien kyselyyn tulleista ehdotuksista

1. Johdanto

Elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation edistämishjelmalla tuetaan elämäntapahtumia ja liiketoimintatapahtumia digitalisoivien hankkeiden valmistelua kohti toimeenpanoa. Tavoitteena on tuottaa ohjelmakauden aikana vähintään kymmenen elämäntapahtumiin ja liiketoimintatapahtumiin liittyvää toimeenpanokelpoista hankekonseptia. Lisäksi ohjelmalla edistetään Suomen digitaalisen kompassin tavoitetta määritellä sekä digitalisoida noin 40 merkittävintä ja vaikuttavinta elämäntapahtumapalvelukokonaisuutta vuoteen 2030 mennessä.

Edistämishjelma toteutti syys-lokakuun 2024 aikana kartoituksen potentiaalisista digitalisoitavista liiketoimintatapahtumista. Kyselyllä täydennettiin ohjelman esiselvitysvaiheessa 18.11.2022–31.1.2023 toteutettua ehdotuskierrosta, jossa eri organisaatioita pyydettiin ehdottamaan elämäntapahtumia ja liiketoimintatapahtumia, joiden digitalisaation ja automatisaation edistäminen nähtäisiin tarpeelliseksi ja toteuttamiskelpoiseksi tulevina vuosina.

Liiketoimintatapahtumalla tarkoitetaan tilannetta, joka edellyttää yritykseltä tai muulta organisaatiolta asiointia useiden viranomaisten tai eri toimijoiden kanssa, erilaisia palveluita käyttäen. Nämä voivat olla esimerkiksi erilaisia muutostilanteita, kuten yrityksen perustaminen tai kansainvälistyminen, työntekijän palkkaaminen, talousvaikeuksiin joutuminen, sukupolvenvaihdos tai yrityksen lopettaminen. Esimerkkejä voivat olla myös liiketoiminnan harjoittamiseen liittyvät, yleensä toistuvat asiointitilanteet, kuten erilaiset taloushallinnon tapahtumat tai lupaprosessien hoitamiset. Elämäntapahtumat ja liiketoimintatapahtumat voivat myös nivoutua yhteen: esimerkiksi läheisen kuolemaan liittyy luonnollisen henkilön asioinnin ja oikeudellisen henkilön asioinnin kehittämistä.

Nyt toteutettavassa kartoituksessa haettiin erityisesti erilaisiin muutostilanteisiin liittyviä tunnistettuja kehittämistarpeita, joihin liittyy useampia toimijoita. Lisäksi oltiin kiinnostuneita pienemmän raekoon osaratkaisuisista tai muista asiointitilanteista, jotka ovat linjassa ohjelman arviointikriteerien kanssa. Tavoitteena oli valita saaduista ehdotuksista 1–3 käyttötapausta, joita jatkovalmisteltaisiin ohjelman piirissä.

Tähän muistioon on koottu yhteenveto kyselyyn saaduista ehdotuksista digitalisoitaviksi liiketoimintatapahtumiksi.

2. Saapuneet ehdotukset

Valtiovarainministeriön aikavälillä 23.9.–18.10.2024 toteuttama Webropol-kysely keräsi yhteensä **29** ehdotusta digitalisoitavista liiketoimintatapahtumista, joista yksi jätettiin varsinaisen vastausajan päättymisen jälkeen. Ehdotuksia jätti **20** eri organisaatiota tai yksityishenkilöä.

Ensimmäisessä vaiheessa saapuneita ehdotuksia käytiin läpi yleisellä tasolla: onko kyseessä liiketoimintatapahtuma, edistetäänkö sillä digitalisaatiota ja onko ehdotus jo toimeenpantavana osana jotain toista kehittämiskokonaisuutta. Tämän yleisarvioinnin jälkeen varsinaiseen ehdotusten arviointiin eteni **19** ehdotusta, jotka ovat kuvattu tiiviisti alle niiden saapumisjärjestyksessä.

Ehdotus	Kuvaus
Kaupparekisterin tietojen hyödyntäminen	Kaupparekisterin yritysten ja yhteisöjen perustietojen maksuttoman päivittämisen ja niiden hyödyntämisen edistäminen ja tukeminen rajapintaratkaisuin. Tavoitteena parantaa tiedon laatua ja yhteentoimivuutta, mikä edistäisi välillisesti palvelukokonaisuuksien digitalisointia.
Yrityksen digitalouden laajennukset	Yrityksen digitalouden eli reaaliaikatalouden laajentaminen erityisesti tullauksen ja kaupan kansainvälistymisen näkökulmasta. Tavoitteena sujuvoittaa toimintaa, helpottaa yritysten raportointia ja lisätä suomalaisten yritysten kansainvälistä kilpailukykyä.
Maatalousyrityksen perustaminen	Yrityksen perustamisen erityistapaus koskien kasvi- tai eläintuotteiden jatkojalostusta ja myyntiä tekevää maatilaa. Nykyisellään toiminnanharjoittajan palveluekosysteemi on laaja, ja osittain päällekkäisiä toimintoja on paljon. Tavoitteena olisi sujuvoittaa palveluprosesseja ja edistää tiedon yhteentoimivuutta viranomaisten välillä.
Keskisuuren teollisuuslaitoshankkeen perustaminen	Pienten ja keskisuurten yritysten lupa-asioinnin kehittäminen siten, että lopputuloksena olisi kokonaisvaltainen digitaalisten palveluiden kokonaisuus, missä toiminnanharjoittajan asiointipolku on selkeä eikä hänen tarvitse syöttää tietoja, jotka viranomaisen jo tietää.
Investointiluvitus	Julkisten lupaprosessien sujuvoittaminen, jotta investoinnit eivät karkaisi ulkomaille.
Käyttöpääomailainan hakeminen	Automaattisesti saatavan kassavirta-analyysin hyödyntäminen pienten ja keskisuurten yritysten käyttöpääomailainojen hakemisessa ja myöntämisessä. Nykytilassa laina perustuu edelliseen tilinpäätökseen.
Yrityksen lopettaminen	Yritysten lopettamiseen liittyvien prosessien automatisointi. Tavoitteena prosessin selkiytyminen ja selvitysmenettelyn automaatio.
Kuolinpesäkäsittelyn kehittäminen	Lainhuuto- ja kiinnitysrekisterin sekä huoneistotietojärjestelmän omistusmerkintöjen selventäminen ajantasalle kuolinpesän osakastiedoilla. Tavoitteena sujuvoittaa automaatiota

	hyödyntämällä kuolinpesän omaisuuden käsittelyä, esim. kiinteistön tai huoneiston myyntiä.
Yritystoiminnan lopettaminen	Yrityksen omistajanvaihdokseen tai lopettamiseen liittyvien prosessien helpottaminen. Tavoitteena tunnistaa paremmin yrityksen lopettamiseen liittyvät tietotarpeet.
Ulkomaalaisen henkilön palkkaaminen	Tavoitteena edistää ulkomaalaisen työntekijän palkkaamista mahdollistamalla veronumeron ja henkilötunnuksen hakeminen etukäteen sähköisesti.
Asunto-osakeyhtiön omistamisen elinkaaren data-avaruus	Fokuksessa asunto-osakeyhtiön syntyminen ja sen ympärillä tapahtuva toiminta. Tavoitteena edistää tiedon liikkuvuutta ja hyödyntämistä data-avaruusratkaisulla. Muutoksen myötä ekosysteemiin liittyvät viranomaiset eivät loisi yksittäisiä rajapintoja toistensa välillä, vaan rajapinta muodostettaisiin ainoastaan palveluväylän päälle luotavaan data-avaruuteen.
Osakeryhmätunnusten elinkaaren hallinta	Osakeryhmätunnuksen elinkaaren hallinnan kehittäminen järjestelmätasolla, jotta voitaisiin automaattisesti tunnistaa, mikä uusi syntynyt osakeryhmä vastaa mitään lakannutta osakeryhmää. Tavoitteena sujuvoittaa oikeuksien kohdentamista ja tietojen pitämistä ajantasaisena.
Yrityksen perustaminen	Yrityksen perustamisen liiketoimintatapahtuman digitalisointi siten, että aloittavalle yrittäjälle tarjotaan kaikki yrityksen perustamiseen liittyvä palvelu yhden digitaalisen palvelupolun kautta. Pilottitapauksena elintarvikealan yrityksen perustaminen.
Työnantajan etuuksien ja korvauksien maksatus	Tulorekisterin korvaushakemustietojen käytön laajentaminen useiden eri toimijoiden käyttöön ja yhteiskäyttöisen työnantajahakemuksen mahdollistaminen eri vakuutuslaitosten asiointia varten.
Yrityksen ja verkkokaupan perustaminen	Yrityksen perustamisen helpottaminen erityisesti verkkokaupan perustamisen näkökulmasta. Tavoitteena lisätä aloittavan yrittäjän tietoutta erityisesti kuluttajansuojavelvoitteista.
Yrityksen vuosikello -palvelukokonaisuus	Yrityksen viranomaisraportoinnin sujuvoittaminen ja automatisointi reaaliaikaiseen rakenteelliseen tietoon perustuvan digitaalisen palvelun avulla.
Hankintaprosessi EUDI-sovelluksilla	Hankintaprosessien datanvaihdon toteuttaminen ensisijaisesti EUDI-sovellusten todisteilla.
Ostokuittien käsittely EUDI-sovelluksilla	Yritysten ostokuittien oikeellisuus ja käsittelyn yhdenmukaistaminen ja automatisointi ALV-raportointiin asti.

	Tavoitteena ostotodisteisiin liittyvän datanvaihdon toteuttaminen ensisijaisesti EUDI-sovellusten kautta.
Suomi.fi-kehittäminen ja yritysten asiakirjapalvelu	Suomi.fi-palvelujen, esim. viestien ja valtuuksien kehittäminen niin, että yritykset voivat luopua paperipostista kokonaan, sekä uuden digitaalisen asiakirjapalvelun kehittäminen yritysten tarpeisiin.

3. Ehdotusten arviointi ja tulokset

Edellä esitettyjä ehdotuksia jatkoarvioitiin edistämishojelman arviointikriteerejä hyödyntäen. Arvioinnin kohteena olivat ehdotusten potentiaalinen **tuottavuus** (esim. suorat, välilliset ja yhteiskunnalliset hyödyt), **vaikuttavuus** (esim. volyyymi ja yhteiskunnallinen vaikuttavuus, palvelun sujuvoituminen) ja niihin sisältyvien **toimintatapojen muutokset** (esim. poikkihallinnollisuus, tiedon yhteentoimivuuden edistäminen). Lisäksi arvioitiin ehdotusten **toteuttamiskelpoisuutta** sisältäen kustannusarvion, tunnistetut haasteet ja riskit sekä **valmiusastetta** sisältäen keskeisten toimijoiden tunnistamisen ja sitoutuneisuuden asian edistämiseen. Arviointi kohdistettiin puhtaasti ehdotusten sisältöön eli arvioitiin sitä, miten edellä esitettyjä asioita oli pystytty kuvaamaan osana ehdotusta.

Näiden viiden osa-alueen osalta annettiin numeeriset arviot asteikoilla 0–3. Arvo 0 tarkoitti, ettei asiaa voi arvioida ehdotuksen perusteella. Arvo 1 tarkoitti heikkoa, 2 hyvää ja 3 erinomaista arvosanaa. Paras mahdollinen pistemäärä oli näin ollen 15 pistettä. Pisteytykseen osallistui valtiovarainministeriön ohjelmatoimiston asiantuntijoita ja Digi- ja väestötietoviraston palvelumuotoilun asiantuntijoita, joiden antamista pisteistä laskettiin lopuksi keskiarvo. Lisäksi muutaman ehdotuksen osalta kysyttiin laadullisia asiantuntijankemeyksiä Yrityksen digitalous -hankkeen asiantuntijoilta.

Arvioinnin perusteella seuraavat neljä ehdotusta saivat eniten pisteitä:

- Kuolinpesäkäsittelyn kehittäminen (kiinteistön tai huoneiston myynnin helpottaminen): 11,5 pistettä.
- Työnantajan etuuksien ja korvauksien maksatus: 11,5 pistettä.
- Yrityksen perustaminen (elintarvikeala): 10 pistettä.
- Osakeryhmätunnusten elinkaaren hallinta: 10 pistettä.

Kuolinpesäkäsittelyn kehittämisellä viitataan erityisesti kuolinpesän omistaman kiinteistön tai huoneiston myynnin helpottamiseen automaatiota hyödyntämällä. Ehdotuksen vahvuuksia olivat selkeästi kuvattu haaste ja ratkaisuehdotus, sekä arvioidut kehittämisestä aiheutuvat kustannukset ja tuottavuusvaikutukset. Ehdotuksen haasteina olivat sen riippuvuus Edesmenneen omaisen asioiden vaivaton hoito -ohjelmassa tehtävistä ratkaisuisista ja osittaiset puutteet laajemmassa ekosysteeminäkökulmassa.

Työnantajan etuuksien ja korvauksien maksatuksen ehdotuksella tarkoitetaan erityisesti tulorekisterin korvaushakemustietojen käytön laajentamista useiden eri toimijoiden käyttöön ja yhteiskäyttöisen työnantajahakemuksen mahdollistamista eri vakuutuslaitosten asiointia varten. Ehdotuksen vahvuuksia olivat selkeästi kuvattu nykytilan haaste ja muutostavoite. Haasteita olivat erityisesti toteutukseen liittyvät tunnistetut haasteet ja riskit.

Yrityksen perustamiseen liittyen kyselyyn tuli yhteensä kolme ehdotusta, jotka tarkastelivat asiaa hiukan eri näkökulmista. Eniten pisteitä saanut yksittäinen ehdotus koski elintarvikeyrityksen perustamista. Ehdotus oli hyvin valmisteltu, mutta haasteena oli selkeän, konkreettisen ratkaisuehdotuksen puute. Kokonaisuutena aiheeseen liittyy kuitenkin paljon kiinnostusta ja se on luonteeltaan hyvin palvelumuotoiltavaksi sopiva käytötapaus.

Osakeryhmätunnusten elinkaareen hallintaan liittyvä kehittämissuositus mahdollistaisi jatkossa automaattisen osakeryhmien tietojen ja niihin liittyvien oikeuksien kohdentamisen ja siten myös niiden ajantasaisuuden. Ehdotuksessa oli hyvin kuvattu nykytilaan liittyvä haaste ja ratkaisuehdotus. Ehdotuksessa oli myös tunnistettu haasteita ja riskejä, joita toteutukseen liittyy erityisesti kustannusten ja lainsäädännön näkökulmasta.

4. Jatkovalmistelu

Valtiovarainministeriön ohjelmatoimisto esitteli liiketoimintatapahtumien kartoituskyselyn toteutusta ja kyselyyn saatuja ehdotuksia ohjelman ohjausryhmälle sen kokouksessa 10.12.2024 koontimuistion pohjalta. Neljän eniten pisteitä saaneen ehdotuksen osalta tuotiin esiin myös ohjelmatoimiston laatimat etenemissuosituksia.

Esittelyn pohjalta ohjausryhmä päätti käynnistää alkuvuodesta 2025 yritystoiminnan aloittamista koskevan palvelumuotoiluprosessin valmistelun tarkasteltavan kokonaisuuden rajauksella ja tehtävämäärittelyllä. Tästä jatketaan erillisellä päätöksellä tarkempaan nykytilan haasteiden kuvaukseen ja sen myötä ratkaisujen määrittelyyn ja validointiin. Muita hyvin menestyneitä ja edellä kuvattuja ehdotuksia tarkennetaan aluksi pienimuotoisemmin edistämishajonnan ja ehdotuksia jättäneiden tahojen välisillä keskusteluilla.

Kaikkiin ehdotuksia jättäneisiin tahoihin on oltu erikseen yhteydessä koontimuistion julkaisun yhteydessä. Ohjelmassa ollaan jatkossakin kiinnostuneita erilaisista liiketoimintatapahtumiin liittyvistä kehitysideoista ja ehdotuksia jättäneitä organisaatioita kannustetaan olemaan yhteydessä ohjelmaan, jos ehdotuksen sisältö muuttuu merkittävästi, valmistelu etenee tai selkeitä tuen tarpeita havaitaan. Nyt saatuja ehdotuksia tullaan mahdollisuuksien mukaan hyödyntämään myös elämäntapahtumalähtöisen digitalisaation tilannekuvan ylläpitämisessä ja ohjelmaan liittyvien tuotosten laatimisessa.